

Förändringar i Tk:s lista

Rapport 14 från Taxonomikommittén

Här presenteras de senaste besluten inom BirdLife Sveriges Taxonomikommitté. Detta är den fullständiga rapporten, inkluderande referenser. En kortare version finns i *Vår Fågelvärld* nummer 1/2024. Tk:s Västpalearktislista har uppdaterats med samtliga förändringar och heter nu VP9. Alla rapporter och listor finns på birdlife.se/tk.

TEXT Erling Jirle, Gustav Asplund, Markus Lagerqvist och Martin Stervander.

Nytt svenskt namn på dvärgkanadagås

Dvärgkanadagås *Branta hutchinsii*, där Raritetskommittén flaggat för att framtida fynd kan placeras i kategori A, får det nya namnet **polargås**. Arten är trots sin likhet med kanadagås inte närmast släkt med denna. Namnet polargås återfinns även i norskan.

Amerikansk kopparand blir två arter

Den amerikanska kopparanden *Oxyura jamaicensis* var en tidigare vida spridd introducerad art i Europa. Skyddsjakt för att motverka hybridisering med kopparanden *O. leucocephala* har dock lett till att de reproducerande populationerna i stort sett är uttraderade. Fynd från Azorerna tros härröra från felflugna amerikanska individer. Traditionellt har amerikansk kopparand delats in i fyra underarter, med nominaten *jamaicensis* i Västindien, *rubida* i Nordamerika och Mexiko, *andina* i Colombia samt *ferruginea* i Anderna från södra Colombia till södra Chile.

Världslistorna IOC och eBird/Clements, liksom nordamerikanska NACC, delar istället upp den i två arter, där avvikande svarthuvade sydamerikanska fåglar urskiljs som egen art. Tk väljer att nu följa efter och urskiljer därför **andinsk kopparand** *Oxyura ferruginea* (Andean Duck, med underarterna *ferruginea* och *andina*). Samtidigt anses amerikansk kopparand vara monotypisk eftersom de noterade skillnaderna mellan nominatformen och underarten *rubida* även återfinns inom de olika populationerna.

Det ska dock noteras att artuppdelingen är ifrågasatt på grund av omfattande hybridisering där arterna möts. Exempelvis har andinska kopparandens underart *andina* intermediärt utseende och kan härröra från en hybridpopulation. Eftersom amerikansk kopparand är en perifer art i Västpalearktis följer Tk ändå världslistorna, men bevakar eventuella framtida förändringar.

Referenser:

Lozano-Jaramillo, M., McCracken, K.G. och Cadena, C.D. 2018. Neutral and functionally important genes shed light on phylogeography and the history of high-altitude colonization in a widespread New World duck. *Ecol. Evol.* 8: 6515–6528.

Alpseglaren byter släktesnamn

Alpseglare *Apus melba* byter namn till ***Tachymarptis melba***. Släktet *Tachymarptis* beskrevs av Roberts redan 1922, men det dröjde innan det accepterades allmänt, tack vare bioakustiska metoder och molekylärbiologi. Päckert m.fl. (2012) visade att *Tachymarptis* och *Apus* är två monofyletiska släkten i en studie med samtliga 17 arter inkluderade. De två arterna i släktet, alpseglare och vattrad seglare *T. aequatorialis*, skiljer sig från seglare i *Apus* på bland annat andra fjäderlöss, fotstrukturen hos boungar, större storlek samt vitare undersida. IOC erkände *Tachymarptis* för mer än tio år sedan, och de övriga världslistorna har redan gjort eller ska göra sammaledes. Tk väljer därför att följa detta.

Referenser:

Chantler, P. 1999. *Tachymarptis*, sid. 451 i: del Hoyo, J., Elliot, A. och Sargatal, J. (red.). *Handbook of the Birds of the World, vol. 5. Barn-owls to Hummingbirds*. Lynx Edicions, Barcelona.

Päckert, M., Martens, J., Wink, M., Feigl, A. och Tietze, D.T. 2012. Molecular phylogeny of Old World swifts (Aves: Apodiformes, Apodidae, *Apus* and *Tachymarptis*) based on mitochondrial and nuclear markers. *Mol. Phylogenet. Evol.* 63: 606–616.

Släktesbyte för snötranan

Tranorna delas idag in i endast två släkten, de mycket distinkta krontranorna i *Balearica* och övriga i *Grus*. Bland världslistorna är denna hållning dock omstridd. Krajewski m.fl. (2010) sekvenserade genom från mitokondrie-DNA för alla levande tranarter. Resultaten bekräftade krontranornas helt egna utvecklingslinje som skilde sig från resten av medlemmarna i familjen för över 30 miljoner år sedan. Övriga tranor är jämförelsevis nära släkt med varandra, innehållande fyra klader. Snötranan *Grus leucogeranus* (Siberian Crane) är systerart till övriga tre klader, med de övriga i Västpalearktis påträffade och förekommande arterna prärietrana *G. canadensis* (Sandhill Crane), jungfrutrana *G. virgo* (Demoiselle Crane) och trana *G. grus* i var sin klad.

Prärietrans klad är systergrupp till de två övriga, men stödet för detta är begränsat och de tre kladerna kan också anses utgöra en polytomi. På basis av Krajewski m.fl. väljer Tk att lyfta ut snötranan till det egna släktet ***Leucogeranus*** för att betona dess evolutionära unicitet. Däremot bedömer Tk att stödet för att dela upp resterande arter i olika släkten är för lågt, kontra världslistorna där prärietranan med släktingar bryts ut i *Antigone* (både IOC och eBird/Clements) och jungfrutranan med släktingar i *Anthropoides* (eBird/Clements).

Referenser:

Krajewski, C., Sipiorski, J.T. och Anderson, F.E. 2010. Complete mitochondrial genome sequences and the phylogeny of cranes (Gruiformes: Gruidae). *Auk* 127: 440–452.

Släktesbyten bland strandpiparna

Flera studier har visat att piparna i släktet *Charadrius* troligen inte är varandras närmaste släktingar och att piparnas två huvudgrupper delades tidigare än t.ex. måsar och tärnor eller *Tringa*- och *Calidris*-vadare. Merparten av pipararterna står istället troligen närmare viporna, men också närmare flera andra udda arter, som den karismatiska snednäbben på

Nya Zeeland, världens enda fågelart som har en näbb böjd åt sidan. Tk har tidigare avvaktat i väntan på exakt hur den nya indelningen ska se ut släktesmässigt.

Nu har världslistorna agerat och Tk följer dessa. Det innebär att de i Västpalearktis förekommande arterna svartbent strandpipare och herdepipare (tidigare kittlitzstrandpipare, se stycket angående eponymer sist i rapporten) samt artkomplexet kring ökenpiparen med släktingar (utöver denna även orientpipare, kaspisk pipare, kamtjatkapipare och tibetpipare) flyttas till snednäbbens släkte *Anarhynchus*. Även fjällpiparen byter släkte. Den är visserligen systerart till *Charadrius* i begränsad mening, men utgör en egen mycket gammal utvecklingslinje och förs därför som ensam art till *Eudromias*.

Kittlitzstrandpiparen flyttas till släktet *Anarhynchus* och får det svenska namnet herdepipare *A. pecuarius*. Foto: Markus Lagerqvist.

Kvar i *Charadrius* blir av de i Västpalearktis förekommande arterna skrikstrandpipare, flikstrandpipare, större strandpipare, trebandad strandpipare (tidigare trebandad pipare) och mindre strandpipare. Dessa skiljer sig även morfologiskt från piparna i *Anarhynchus* genom bland annat tydlig ögonring och tvåfärgade näbbar. En kuriositet är att dessa egenskaper också återfinns hos de avvikande australiska piparna i släktena *Elseyornis* och *Thinornis*. De genetiska studierna bekräftar att de faktiskt också står nära de egentliga *Charadrius*-piparna och inkluderas däri av världslistorna.

Referenser:

- Baker, A.J., Pereira, S.L. och Paton, T.A. 2007. Phylogenetic relationships and divergence times of Charadriiformes genera: multigene evidence for the Cretaceous origin of at least 14 clades of shorebirds. *Biol. Lett.* 3: 205–209.
- Baker, A.J., Yatsenko, Y. och Tavares, E.S. 2012. Eight independent nuclear genes support monophyly of the plovers: the role of mutational variance in gene trees. *Mol. Phylogenet. Evol.* 65: 631–641.

- Barth, J.M.I., Matschiner, M. och Robertson B.C. 2013. Phylogenetic position and subspecies divergence of the endangered New Zealand Dotterel (*Charadrius obscurus*). *PLoS ONE* 8: e78068.
- Černý, D. och Natale, R. 2022. Comprehensive taxon sampling and vetted fossils help clarify the time tree for shorebirds (Aves, Charadriiformes). *Mol. Phylogenet. Evol.* 177: e107620.
- Dos Remedios, N., Lee, P.L.M., Burkeb, T., Székelya, T. och Küpperb, C. 2015. North or South? Phylogenetic and biogeographic origins of a globally distributed avian clade. *Mol. Phylogenet. Evol.* 89: 151–159.

Svartbent strandpipare delas upp

Svartbent strandpipare *Anarhynchus alexandrinus* har tidigare ansetts ha en vid utbredning i Europa, stora delar av Asien och i Amerika. De olika populationerna har dock efter studier stegvis urskilts som egna arter, av Tk först den amerikanska snöstrandpiparen *A. nivosus* (Snowy Plover) och därefter den sydöstasiatiska sandstrandpiparen *A. dealbatus* (White-faced Plover). En studie från 2023 (Niroshan m.fl.) visar också att svartbenta strandpipare i södra Indien och Sri Lanka, *seebohmi*, skiljer sig åt i ruggningstider, flyttmönster, genetik, utseende och storlek. Den är tydligt mindre, med kortare vingar, stjärt och ben, ljusare tygel och saknar rostrött på hjässan i häckningsdräkt.

Jämfört med övriga populationer av svartbent strandpipare är den dessutom stannfågel och förekommer sympatriskt med övriga svartbenta strandpipare vintertid, även under häckningstid när vissa flyttande svartbenta strandpipare stannar kvar i övervintringsområdet. Trots det är beståndet genetiskt distinkt och skildes från svartbent strandpipare och sandstrandpipare för knappt 1,2 miljoner år sedan. Häckningsområdena är också mycket väl åtskilda, från *alexandrinus* cirka 120 mil och från *dealbatus* cirka 100 mil. Skillnader i läten, ruggningsmönster och spelbeteende har ännu inte studerats, men författarna till studien misstänker att även dessa avviker.

Sammantaget väljer därför Tk att urskilja den som egen art, **hanumanstrandpipare** *Anarhynchus seebohmi* (Hanuman Plover). Det svenska och engelska namnet återfinns också på tamil och singalesiska, syftande på Hanuman, apguden i indiska eposet Ramayana, som hjälpte till att bygga en mytologisk bro mellan södra Indien och Sri Lanka, just i artens kärnområde och där typexemplaret samlades in.

Eftersom hanumanstrandpiparen hittills inte har betraktats som egen art har dess hotstatus inte bedömts, men dess begränsade utbredningsområde i ett mycket tätbefolkat område kombinerat med ett bestånd av mellan 5 000 och 10 000 fåglar gör att den troligen bör betraktas som hotad. Svartbent strandpipare i begränsad mening består efter uppdelningen av endast två underarter, nominatformen *alexandrinus* med vid utbredning från Europa till Kina och Japan samt underarten *nihonensis* endast förekommande på södra Kurilerna och ön Sachalin.

Referenser:

- Niroshan, J.J. m.fl. 2023. Systematic revision of the ‘diminutive’ Kentish Plover (Charadriidae: *Charadrius*) with the resurrection of *Charadrius seebohmi* based on phenotypic and genetic analyses. *Ibis* 165: 1296–1317.

Underarter hos medelhavstruten

Medelhavstrutar över större delen av artens utbredningsområde i Europa och Medelhavsområdet förs till nominatunderarten *michahellis* och fåglar på Azorerna till underarten *atlantis*. Däremot råder oenighet bland olika auktoriteter till vilken underart de

småväxta medelhavstrutar med plattare panna, slankare näbb, kortare ben och gällare spellåten som återfinns längs Iberiska halvöns Atlantkust bör föras. Genetiskt står de mellan *michahellis* och *atlantis*. IOC och eBird/Clements för idag alla medelhavstrutar, förutom de på Azorerna, till nominatunderarten. Däremot erkänner flera av de moderna måsfågel- och havsfågelguiderna (Malling Olsen 2018, Harrison m.fl. 2021, Adriaens m.fl. 2022) även underarten *lusitanus* för dessa fåglar. Tk väljer att följa indelningen i tre underarter, och för tills vidare även fåglar på Madeira, Kanarieöarna och längs Marockos Atlantkust till *lusitanus*.

Referenser:

- Adriaens, P., Muusse, M., Dubois, P.J. och Jiguet, F. 2022. *Gulls of Europe, North Africa, and the Middle East – An Identification Guide*. Princeton University Press, Princeton, New Jersey.
- Harrison, P., Perrow, M. och Larsson, H. 2021. *Seabirds – The New Identification Guide*. Lynx Edicions, Barcelona.
- Malling Olsen, K. 2018. *Gulls of the World – A Photographic Guide*. Christopher Helm, London.

Sandtärnan delas upp

Australisk sandtärna *Gelochelidon macrotarsa* (Australian Tern) urskiljs ur sandtärna *G. nilotica*. Skillnader i dräkt, morfologi, beteende och ekologi är signifikanta, medan en genetisk undersökning bara omfattade en mitokondriegen. Australisk sandtärna har en högre, mindre rak näbb än sandtärna. Manteln är ljusare grå och stjärten helvit. Den kan ha olika dräkter på oregelbundna tider under året, medan sandtärna alltid har sommardräkt mars–maj. Samtliga världslistor och även arbetsgruppen för en gemensam världslista, WGAC (se faktaruta), har anammat denna uppdelning i två arter, och Tk följer detta, särskilt eftersom det rör en art långt utanför vårt bevakningsområde.

Referenser:

- Mlodinow, S.G. 2023. Australian Tern (*Gelochelidon macrotarsa*), version 1.0 i: *Birds of the World*. Sly, N.D. (red.). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, New York.
- Rogers, D.I. m.fl. 2005. Gull-billed Terns in north-western Australia: subspecies identification, moults and behavioural notes. *Emu* 105: 145–158.
- Tavares, E.S och Baker, A.J. 2008. Single mitochondrial gene barcodes reliably identify sister-species in diverse clades of birds. *BMC Evol. Biol.* 8: e81: 1–14.

Balearisk lira och medelhavslira en art

Ferrer Obiol m.fl. visar i tre artiklar (2021, 2022 och framför allt 2023) övertygande att balearisk lira *Puffinus mauretanicus* och medelhavslira *P. yelkouan* inte bör utgöra två separata arter. Noggranna genetiska klustringsanalyser och artavgränsningsanalyser gav inte två distinkta grupper, fylogenetiska analyser erhöll inte reciprok monofyli mellan de två taxa och så kallad koalescentbaserad divergenstidsuppskattning visade att de två taxa inte divergerat. Dessa tydliga resultat, tillsammans med att lirorna utgör en gradient av fenotyper, med delvis överlappande utbredning utanför häckningstid, nära nog identiska låten och en brist på överensstämmelse på individnivå mellan fenotypiska karaktärer, analyser av stabila isotoper, mikrosatelliter och mitokondrie-DNA stärker sammanslagningen till en art. Ytterligare bevis som talar emot två arter är frekvent blandhäckning och förekomsten av ett avsevärt antal blandade kolonier. Den sammanslagna arten blir **medelhavslira** *P. yelkouan* (Mediterranean Shearwater).

Referenser:

- Austin, R.E., Wynn, R.B., Votier, S.C., Trueman, C., McMinn, M., Rodríguez, A., Suberg, L., Maurice, L., Newton, J., Genovart, M., Péron, C., Grémillet, D. och Guilford, T. 2019. Patterns of at-sea behaviour at a hybrid zone between two threatened seabirds. *Sci. Rep.* 9: e14720.
- Ferrer Obiol, J., James, H.F., Chesser, R.T., Bretagnolle, V., González-Solís, J., Rozas, J., Riutort, M. och Welch, A.J. 2021. Integrating sequence capture and restriction site-associated DNA sequencing to resolve recent radiations of pelagic seabirds. *Syst. Biol.* 70: 976–996.
- Ferrer Obiol, J., James, H.F., Chesser, R.T., Bretagnolle, V., González-Solís, J., Rozas, J., Welch, A.J. och Riutort, M. 2022. Palaeoceanographic changes in the late Pliocene promoted rapid diversification in pelagic seabirds. *J. Biogeogr.* 49: 171–188.
- Ferrer Obiol, J., Herranz, J.M., Paris, J.R., Whiting, J.R., Rozas, J., Riutort, M. och González-Solís, J. 2023. Species delimitation using genomic data to resolve taxonomic uncertainties in a speciation continuum of pelagic seabirds. *Mol. Phylogenet. Evol.* 179: 107671.
- Genovart, M., Oro, D., Juste, J. och Bertorelle, G. 2007. What genetics tell us about the conservation of the critically endangered Balearic Shearwater? *Biol. Conserv.* 137: 283–293.
- Genovart, M., Juste, J., Contreras-Díaz, H. och Oro, D. 2012. Genetic and phenotypic differentiation between the critically endangered Balearic shearwater and neighboring colonies of its sibling species. *J. Hered.* 103: 330–341.

En ullhalsstork blir två

Ullhalsstorken *Ciconia episcopus* (Woolly-necked Stork) är en svartvit släkting till den vita storken med ett synnerligen stort utbredningsområde. Den hittas i våtmarker och jordbruksområden dels i Afrika söder om Sahara, dels i södra och sydöstra Asien. I Västpalearktis är den endast en mycket sällsynt gäst, med fynd enkom från Iran av nominatformen. De olika bestånden skiljer sig något åt, där asiatiska fåglar har en tydligt avgränsad svart hjässa med skär bar hud i ansiktet och relativt kort stjärt, medan de afrikanska har svartstreckad hjässa, vit bar hud i ansiktet och lång stjärt.

BirdLife International gjorde 2014 bedömningen att skillnaderna är så pass stora, kombinerat med den allopatriska utbredningen, att de utgör skilda arter och 2023 följde både IOC och eBird/Clements efter. Preliminära genetiska studier (Ghimire m.fl. 2023) har därefter bekräftat att de är tydligt åtskilda även genetiskt. Tk väljer därför att också dela upp den i två arter, **asiatisk ullhalsstork** *C. episcopus* (Asian Woolly-necked Stork), med underarterna *episcopus* och *neglecta* och **afrikansk ullhalsstork** *C. microscelis* (African Woolly-necked Stork). Även östliga asiatiska ullhalsstorkar (*neglecta*) är genetiskt distinkta, med närbesläktade sundastorken kuriöst inkilad geografiskt mellan denna och nominatformen, varför de i sig kan utgöra egna arter.

Referenser:

- Ghimire, P., Palacios, C., Tremble, J. och Lamichhaney, S. 2023. Unraveling cryptic diversity: Genomic approaches to study the taxonomy and evolution of Woolly-necked storks using museum specimens. Manuskript i bioRxiv. doi: <https://doi.org/10.1101/2023.11.22.568311>.

Släktesbyte och uppdelning av kohäger

Kohäger placeras idag i det monotypiska släktet *Bubulcus*. I en ny studie av hägrarnas släktskap av Hruska m.fl. (2023) visar analyser av kärn-DNA, med högt stöd, att *Bubulcus* ligger inbäddat i *Ardea*. Analyser av mitokondrie-DNA visar att *Bubulcus* tillhör samma klad som *Ardea*, även om släktet där placeras sig basalt som syster till *Ardea*, med lågt stöd. Kohäger flyttas därför till *Ardea* och får det vetenskapliga namnet *Ardea ibis*.

Det saknas genetiska studier där kohägers båda underarter *ibis* och *coromanda* ingår, men de skiljer sig tydligt åt i proportioner och praktdräkt, samt på läten. *Ibis* skiljer sig från *coromanda* på kortare näbb, hals och ben och i praktdräkt på längre plymer och att det orange är begränsat till hjässa, bröst och mantel, medan *coromanda* blir orange på hela huvudet och halsen. Tk väljer att följa IOC och eBird/Clements när det gäller uppdelning i två arter och urskiljer **orientkohäger** *A. coromanda* (Eastern Cattle Egret) ur kohäger *A. ibis* (Western Cattle Egret). IOC och eBird/Clements har dock inte flyttat kohäger från *Bubulcus* till *Ardea* ännu, men det är på gång. Kohäger i begränsad mening har en stor utbredning i Nord- och Sydamerika, Afrika, Europa och västra Asien österut till Arabiska halvön och är den art som normalt påträffas i Sverige. Orientkohäger förekommer från Pakistan österut till Australien, med några enstaka fynd i Oman och historiskt häckande i östra Iran. Det finns ett Sverigefynd av orientkohäger (Västerbotten och Norrbotten, augusti–oktober 1994) men det är tills vidare placerat i kategori D, då arten är en stannfågel eller kortflyttare.

Gulnäbbad häger *Ardea brachyrhyncha* urskiljs från mellanhägern *A. intermedia*. Foto: Markus Lagerqvist.

Mellanhäger utgör ett liknande fall. Arten består av tre underarter; *brachyrhyncha* i tropiska Afrika, *intermedia* i Asien från Pakistan till Indonesien och *plumifera* på Nya Guinea och i Australien. De tre skiljer sig åt i proportioner och – framför allt i praktdräkt – i dräktkaraktärer och färg på näbb och nakna hudpartier. *Brachyrhyncha* har gul näbb och svarta ben med gula inslag, *intermedia* har gul näbb som blir svart i praktdräkt och mörka ben, *plumifera* har gulorange näbb som blir djupare röd med gul spets i praktdräkt och mörka till rödbruna ben. Genetiska studier på de tre underarterna saknas, men då både IOC och eBird/Clements valt att dela upp arten väljer Tk att följa dessa, inte minst då det rör sig om för Västpalearktis perifera arter. De nya arterna blir **gulnäbbad häger** *Ardea brachyrhyncha* (Yellow-billed Egret), mellanhäger *A. intermedia* (Medium Egret) och **plymhäger** *A. plumifera* (Plumed Egret). Gulnäbbad häger har påträffats i Italien, Israel och Kap Verde, medan mellanhäger i

begränsad mening är en relativt vanlig besökare i Oman. Observera att det är mycket svårt att skilja mellanhäger från plymhäger i fält när de inte är i full häckningsdräkt.

Referenser:

- Ahmed, R. 2011. Subspecific identification and status of Cattle Egret. *Dutch Birding* 33: 294–304.
- del Hoyo, J., Martínez-Vilalta, A., Motis, A., Collar, N., Kirwan, G.M. och Moura, N. 2023. Medium Egret, Yellow-billed Egret och Plumed Egret, version 1.0 i: *Birds of the World*. Sly, N.D. och Billerman, S.M. (red.). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, New York.
- Hruska, J.P., Holmes, J., Oliveros, C., Shakya, S., Lavretsky, P., McCracken, K.G., Sheldon, F.H. och Moyle, R.G. 2023. Ultraconserved elements resolve the phylogeny and corroborate patterns of molecular rate variation in herons (Aves: Ardeidae). *Ornithology* 140: ukad005.
- Payne, R.B. och Risley, C.J. 1976. *Systematics and evolutionary relationships among the herons* (Ardeidae). Miscellaneous Publications, Museum of Zoology, University of Michigan No. 150: 1–115.
- Rasmussen, P.C. och Anderton, J.C. 2005. *Birds of South Asia: the Ripley Guide*. Lynx Edicions, Barcelona.

Ändring i systematiken hos vråkarna

Hos ormvråk urskiljs taxonet *rothschildi* på Azorerna som separat underart. Det baseras på dräktskillnad; något mörkbrunare ovansida och kraftigare mörkbrun teckning undertill. Liksom de flesta andra öformer har den också något kortare vingar. Formen *harterti* på Madeira anses däremot vara nära identisk med nominatunderarten *buteo* och synonymiseras därför med den.

Två arter i Asien urskiljs från ormvråk till separata arter, himalayavråk och orientvråk.

Himalayavråk *Buteo refectus* (Himalayan Buzzard) separeras från ormvråk baserat på större storlek, mindre rundade vingar, mörkbrun till rostbrun ovansida, endast svagt bandad stjärt samt även skillnader i läten och genetik. Arten är monotypisk, dvs. inga underarter urskiljs i nuläget. Den är stannfågel eller kortflyttare. **Orientvråk** *B. japonicus* (Eastern Buzzard) är en kompakt, bredvingad vråk med ofta blekt huvud, mörkbruna flanker som går in som ett band över nedre bröstet och mycket blek nedre buk och undergump. I nuläget anses denna art finnas från Bajkal till Sachalin i Ryssland, norra Mongoliet och Kina, till Japan. Fyra underarter listas, en flyttande population (*burmanicus*) på asiatiska fastlandet samt tre underarter i Japan, som alla är stannfåglar: *japonicus* utbredd över nästan hela Japan och två små lokala öpopulationer; *toyoshimai* på Izuöarna och Boninöarna samt *oshiroi* på Daitoöarna. Den sistnämnda är troligen utdöd. Emellertid tyder genetisk forskning (Nagai m.fl. 2020, Riesing m.fl. 2003) på att *burmanicus* snarare borde föras till himalayavråk, som då får en väldigt stor utbredning, medan återstoden av *B. japonicus* blir nära endemisk för Japan. Både underarterna och arterna ovan följer de ledande världslistorna, men om *burmanicus* flyttas behöver de svenska namnen justeras.

Referenser:

- Cramp, S. och Simmons, K.E.L. (red.). 1980. *Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa. Vol. 2: Hawks to bustards*, sid.177–190. Oxford University Press, Oxford.
- del Hoyo, J., Collar, N. och Marks, J.S. 2020. Himalayan Buzzard (*Buteo refectus*), version 1.0. i: *Birds of the World*. del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. och de Juana, E. (red.). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, New York.
- Dickinson, E.C. och Svensson, L. 2012. A new name for a buzzard from the Himalayas. *Bull. Br. Ornithol. Club* 132: 221.
- Ferguson-Lees, J. och Christie, D.A. 2001. *Raptors of the World*. Houghton Mifflin Co., Boston, New York.
- Garcia-del-Rey, E. 2011. *Field Guide to the Birds of Macaronesia: Azores, Madeira, Canary Islands, Cape Verde*. Lynx Edicions, Barcelona.

- James A.H. 1984. Geographic variation in the Buzzard *Buteo buteo* (Linnaeus, 1758): Mid-Atlantic and West mediterranean Islands (Aves: Accipitridae). *Beaufortia* 34: 101–116.
- James A.H. 1988. Geographic variation in the Buzzard *Buteo buteo* (L.): *japonicus*-group (Aves: Accipitridae). *Beaufortia* 38: 57–74.
- Kirwan, G.M., Nagai, K., Hansasuta, C. och Marks, J.S. 2022. Eastern Buzzard (*Buteo japonicus*), version 2.0 i: *Birds of the World*. Kirwan, G.M. och Keeney B.K. (red.). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, New York.
- Lerner, H.R.L., Klaver, M.C. och DP Mindell, D.P. 2008. Molecular phylogenetics of the buteonine birds of prey (Accipitridae). *Auk* 125: 304–315.
- Kruckenhauser, L., Haring, E., Pinsker, W., Riesing, M.J., Winkler, H., Wink, M. och Gamauf, A. 2004. Genetic vs. morphological differentiation of Old World buzzards (genus *Buteo*, Accipitridae). *Zool. Scr.* 33: 197–201.
- Nagai, K., Tokita, F. och Nakayama, F. 2020. Discovery of a novel mtDNA sequence in the Eastern Buzzard (*Buteo japonicus*) in Japan. *J. Raptor Res.* 54: 287–294.
- Nakahara, T., Nagai, K., Iseki, F., Yoshioka, T., Nakayama, F. och Yamaguchi, N.M. 2022. GPS tracking of the two subspecies of the Eastern Buzzard (*Buteo japonicus*) reveals a migratory divide along the Sea of Japan. *Ibis* 164: 1192–1200.
- Orta, J., Boesman, P.F.D., Marks, J.S., och Garcia, E.F.J. 2022. Common Buzzard (*Buteo buteo*), version 1.1 i: *Birds of the World*. Rodewald, P.G., Billerman, S.M., och Pyle, P. (red.). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, New York.
- Riesing, M.J., Kruckenhauser, L., Gamauf, A. och Haring, E. 2003. Molecular phylogeny of the genus *Buteo* (Aves: Accipitridae) based on mitochondrial marker sequences. *Mol. Phylogenet. Evol.* 27: 328–342.

Amerikanska duvhökar egen art

Många amerikanska populationer av holarktiska arter beskrevs först som egna arter, men slogs sedermera ihop med respektive palearktiska motsvarighet. Under senare år har en lång rad av dem återigen urskilts baserat på nya studier, exempelvis enkelbeckasin, blå kärrhök, svartbent strandpipare och småtärna. Nu sker detta även med duvhöken. Flera studier visar att palearktiska och nordamerikanska fåglar är tydligt genetiskt åtskilda, både i kärn-DNA (Geraldine m.fl. 2019) och mitokondrie-DNA (Kunz m.fl. 2019).

Duvhökar i Europa och Asien verkar också vara närmare släkt med andra arter i Gamla världen, som papuaduvhök *Accipiter meyeri*, madagaskarduvhök *A. henstii* och den afrikanska arten svart duvhök *A. melanoleucus*, än med duvhökar i Nordamerika (Kunz m.fl. 2019), även om det statistiska stödet i de genetiska analyserna kunde vara starkare. De skiljer sig också åt utseendemässigt, där amerikanska duvhökar jämfört med duvhök i begränsad mening har orange till orangeröda ögon, ej djupröda, mer tydligt tecknat huvud och tydligare tvärbandad undersida i adult dräkt. Även lätena skiljer sig tydligt, enligt Sangster (2020) lika mycket som mellan duvhök och madagaskarduvhök.

Tk urskiljer därför, liksom världslistorna IOC och eBird/Clements, nearktiska duvhökar som den egna arten **amerikansk duvhök** *A. atricapillus* (American Goshawk, med underarterna *atricapillus*, *laingi* och *apache*). Det finns inga fynd av amerikansk duvhök i VP som i med säkerhet betraktas som spontana. I samband med uppdelningen byter duvhök i begränsad mening engelskt namn från Northern till Eurasian Goshawk.

Referenser:

- Breman, F.C., Jordaens, K., Sonet, G., Nagy, Z.T., Van Houdt, J. och Louette, M. 2012. DNA barcoding and evolutionary relationships in *Accipiter* Brisson, 1760 (Aves, Falconiformes: Accipitridae) with a focus on African and Eurasian representatives. *J. Ornithol.* 154: 265–287.

- Geraldes, A., Askelson, K.K., Nikelski, E., Doyle, F. I., Harrower, W.L., Winker, K. och Irwin, D.E. 2019. Population genomic analyses reveal a highly differentiated and endangered genetic cluster of northern goshawks (*Accipiter gentilis laingi*) in Haida Gwaii. *Evol. Appl.* 12: 757–772.
- Kunz, F., Gamauf, A., Zachos, F.E. och Haring, E. 2019. Mitochondrial phylogenetics of the goshawk *Accipiter [gentilis]* superspecies. *J. Zool. Syst. Evol. Res.* 57: 942–958.
- Sangster, G. 2022. The taxonomic status of Palearctic and Nearctic populations of northern goshawk *Accipiter gentilis* (Aves, Accipitridae): New evidence from vocalisations. *Vertebr. Zool.* 72: 445–456.

Havsörnssläktet delas upp

Havsörnar (*Haliaeetus*) återfinns i stora delar av Europa, Asien, Nordafrika, Afrika inklusive Madagaskar och även utmed Australiens kuster. Deras närmaste släktingar har tidigare antagits vara de inlandslevande fiskörnarna, två arter i *Ichthyophaga* som förekommer utmed vattendrag i södra och sydöstra Asien. Flera genetiska studier bekräftar att de är närbesläktade, men även att de är inbäddade i havsörnssläktet så att tropiska havsörnar står närmare fiskörnarna än exempelvis havsörnen.

De olika världslistorna hanterar resultaten från de genetiska studierna på olika sätt. BirdLife International inkluderar fiskörnarna i *Haliaeetus*, medan IOC och eBird/Clements istället väljer att flytta över några av havsörnarna till *Ichthyophaga*. Tk väljer den senare linjen, eftersom de båda kladerna skildes åt för relativt länge sedan, i paritet med andra släkten i familjen. För havsörnar påträffade i Västpalearktis medför det att skrikhavsörnen *Haliaeetus vocifer* (African Fish Eagle) förs över till *Ichthyophaga*, medan övriga havsörnar blir kvar i *Haliaeetus*. För att bättre återspegla släktskapet och även levnadssättet justeras också det svenska namnet på arten till **skrikfiskörn**.

Fiskörnarna bryts ut från havsörnarn till släktet *Ichthyophaga*. Salomonfiskörn *I. sanfordi*. Foto: Markus Lagerqvist.

Referenser:

- Mindell, D.P., Fuchs, J. och Johnson, J.A. 2018. Phylogeny, taxonomy, and geographic diversity of diurnal raptors: Falconiformes, Accipitriiformes, and Cathartiformes. Sid. 3–32 i: Sarasola, J.H., Grande, J.M. och Negro, J.J. (red.). *Birds of prey: biology and conservation in the XXI century*. Springer Cham.

Grön dvärgbiätare blir tre arter

Den som fågelskådat i Egypten och Mellanöstern har säkert noterat hur de små och karismatiska gröna dvärgbiätarna *Merops orientalis* skiljer sig tydligt åt. De i Egypten har mycket långa mittre stjärtpennor, äppelgrön strupe och undersida, gulgrön undergump och brons- eller beigefärgade hand- och armpennor. Fåglar i Mellanöstern har istället mycket korta mittre stjärtpennor men längre stjärt totalt, lysande blå panna, ögonbrynsstreck och strupe, mer blått på nedre delen av buken och ett bredare och mer otydligt avgränsat svart bröstband.

Längre österut finns ytterligare en population, från södra Iran till Indokina. Dessa fåglar påminner udda nog mer om de afrikanska än den mellanliggande arabiska populationen, med långa och smala mittre stjärtpennor. De har dock avvikande roströd hjässa och nacke samt blågrön strupe.

Trots dessa stora skillnader har de traditionellt behandlats som en och samma art. BirdLife International valde dock att dela upp dem i tre arter 2014 och 2023 valde både IOC och eBird/Clements att följa efter, baserat på den stora skillnaden i utseende, men också i läten. Även om genetiska studier med alla tre populationerna representerade saknas väljer Tk att följa världslistorna och dela den i tre arter: **sahelbiätare** *Merops viridissimus* (African Green Bee-eater, med underarterna *viridissimus*, *flavoviridis* och *cleopatra*), **arabisk biätare** *M. cyanophrys* (Arabian Green Bee-eater, med underarterna *cyanophrys* och *muscatensis*) och **orientbiätare** *M. orientalis* (Asian Green Bee-eater, med underarterna *orientalis*, *beludschicus*, *ceylonicus* och *ferrugiceps*). Alla tre förekommer i Västpalearktis.

Grön dvärgbiätare *M. orientalis* delas upp i tre arter – på bilden en orientbiätare (*M. orientalis* i snäv bemärkelse). Foto: Markus Lagerqvist.

Även arabisk biätare *Merops cyanophrys* urskiljs från grön dvärgbätare (*M. orientalis* i vid bemärkelse).
Foto: Markus Lagerqvist.

Referenser:

Kirwan, G.M., Fry, H. och Boesman, P.F.D. 2022. African Green Bee-eater, Arabian Green Bee-eater, Asian Green Bee-eater, version 1.0 i: *Birds of the World*. Kirwan, G.M. (red.). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, New York.

Uppdelning av kråka och djungelkråka

Tk har länge tvekat att dela upp kråkan i två arter, beroende bland annat på att populationerna i östra Asien är dåligt utredda. De ledande världslistorna har behandlat kråkan som två arter sedan länge, IOC till exempel redan i första versionen 2008. Även *Handbook of Western Palearctic Birds* delar upp. Orsaken till att Tk tvekat är bland annat hybridzonen mellan grå och svart kråka, som löper från Skottland ner genom Danmark, Tyskland, Tjeckien, Österrike och norra Italien, vilken bland annat Haas och Brodin (2005, 2009) forskat mycket på. De för kråkorna till en art, vilket även Kryukov och Suzuki (2000) gör, vilka har undersökt hybridzonen i östra Sibirien och Centralasien. Men hybridzonen är både smal och plastisk, dvs. den förflyttas över tid. Hybriderna har något reducerad ”fitness”, vilket tyder på artbildning, ungefär som hos vissa trutar. I Skottland, till exempel, rör sig zonen norrut, med ”svarta gener” som tränger undan ”grå gener”, och samma sak sker i södra Danmark (Haas och Brodin 2005). Det finns också smärre ekologiska skillnader och lätesskillnader.

Medan nya insikter, inte minst österifrån, kan tillkomma har Tk beslutat att – för att nå konsensus med världslistor, andra länders hållning och aktuella fågelböcker – dela upp kråka i de två arterna **gråkråka** *Corvus cornix* (Hooded Crow, med underarterna *cornix*, *sharpii*, *pallascens* och *capellanus*) och **svartkråka** *C. corone* (Carrion Crow, med underarterna *corone* och *orientalis*).

Gråkråka hamnar därmed som en art inkilad mellan två populationer av arten svartkråka, vilket är lite udda. Resultat från genetiska studier av *orientalis* (Haring m.fl. 2007, 2012) tyder dock på att den östliga populationen kan utgöra ytterligare en egen art, men mer forskning behövs för att klargöra relationen mellan detta taxon och andra i östra Asien, t.ex. släktskapet med halsbandskråka *C. torquatus*.

Svartkråkan skiljer sig från gråkråka med välkända dräktkaraktärer: medan den förstnämnda är helt svart är gråkråkan ljusgrå med svarta vingar, stjärt, huvud och haklapp.

Även djungelkråka *Corvus macrorhynchos* delas upp, i tre arter: **indisk djungelkråka** *C. culminatus* (Indian Jungle Crow), **östlig djungelkråka** *C. levaillanti* (Eastern Jungle Crow) och **stornäbbad kråka** *C. macrorhynchos* (Large-billed Crow). Den sistnämnda häckade i sydöstra Iran fram till 1900 (*C. macrorhynchos intermedius*). Det mesta tyder på att *macrorhynchos* utgör ett artkomplex, där även exempelvis populationer i Japan och Filippinerna sannolikt utgör egna arter. Fler genetiska studier, liksom jämförelser av lätes- och utseendeskillnader, krävs dock innan det är möjligt att göra en uppdelning. I väntan på det väljer dock Tk att för denna i Västpalearktisk mycket perifera art följa IOC och urskilja extralimitala *culminatus* och *levaillanti* som egna arter.

Djungelkråkan *Corvus macrorhynchos* delas upp i tre arter – på bilden en stornäbbad kråka (*C. macrorhynchos* i snäv bemärkelse). Foto: Markus Lagerqvist.

Referenser:

- Haas, F. och Brodin, A. 2005. The Crow *Corvus corone* hybrid zone in southern Denmark and northern Germany. *Ibis* 147: 649–656.
- Haas, F., Pointer, M.A., Saino, N., Brodin, A., Mundy, N.I. och Hansson, B. 2009. An analysis of population genetic differentiation and genotype–phenotype association across the hybrid zone of carrion and hooded crows using microsatellites and *MC1R*. *Mol. Ecol.* 18: 294–305.

- Haring, E., Gamauf, A. och Kryukov, A. 2007. Phylogeographic patterns in widespread corvid birds. *Mol. Phylogenet. Evol.* 45: 840–862.
- Haring, E., Däubel, B., Pinsker, W., Kryukov, A. och Gamauf, A. 2012. Genetic divergences and intraspecific variation in corvids of the genus *Corvus* (Aves: Passeriformes: Corvidae) – a first survey based on museum specimens. *J. Zool. Syst. Evol. Res.* 50: 230–246.
- Knief, U., Bossu, C.M., Saino, N., Hansson, B., Poelstra, J., Vijay, N. Weissenstunder, M. och Wolf, J.B.W. 2019. Epistatic mutations under divergent selection govern phenotypic variation in the crow hybrid zone. *Nature Ecol. Evol.* 3: 570–576.
- Kryukov, A.P. och Suzuki, H. 2000. Phylogeography of Carrion, Hooded, and Jungle Crows (Aves, Corvidae) Inferred from partial sequencing of the mitochondrial DNA Cytochrome b Gene. *Russian J. Genet.* 36: 1111–1118.
- Kryukov, A., Spiridonova, L., Nakamura, S., Haring, E. och Suzuki, H. 2012. Comparative phylogeography of two crow species: Jungle Crow *Corvus macrorhynchos* and Carrion Crow *Corvus corone*. *Zool. Sci.* 29: 484–492.
- Madge, S. 2020. Hooded Crow (*Corvus cornix*) and Carrion Crow (*Corvus corone*), version 1.0 i: *Birds of the World*. Billerman, S. M., Keeney, B. K., Rodewald, P. G. och Schulenberg, T. S. (red.). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, New York.
- Metzler, D., Knief, U., Peñalba, J.V. och Wolf, J.B.W. 2021. Assortative mating and epistatic mating-trait architecture induce complex movement of the crow hybrid zone. *Evolution* 75: 3154–3174.
- Parkin, D.T., Collinson, M., Helbig, A.J., Knox, A.G. och Sangster, G. 2003. The taxonomic status of Carrion and Hooded Crows. *Br. Birds* 96: 274–290.
- Risch, M. och Andersen, L. 1998. Selektive Partnerwahl der Aaskrähe (*C. c. corone*) in der Hybridisierungszone von Rabenkrähe (*C. c. corone*) und Nebelkrähe (*C. c. cornix*). *J. Ornithol.* 139: 173–177.
- Shirihai, H. och Svensson, L. 2018. *Handbook of Western Palearctic Birds. Vol. II*, sid. 257–263. Helm, London.
- Svensson, L. 2022. *Fågelguiden. Europas och Medelhavsområdets fåglar i fält*, sid. 380. Tredje upplagan. Bonnier Fakta.
- Wolf, J.B.W. m.fl. 2010. Nucleotide divergence vs. gene expression differentiation: comparative transcriptome sequencing in natural isolates from the carrion crow and its hybrid zone with the hooded crow. *Mol. Ecol.* 19 (Suppl. 1): 162–175.

Madagaskars brunstrupiga backsvalor utgör egen art

Den brunstrupiga backsvalan *Riparia paludicola* (Brown-throated Martin) förekommer i Afrika söder om Sahara, i Nildalen i Sudan samt i Marocko. Populationen på Madagaskar skiljer sig från fastlandsfåglar genom kortare vingar och att det bruna på undersidan inte är begränsat till bröstet, utan sträcker sig ner på magen. Lätena skiljer sig också avsevärt, inte minst genom ett nasalt, gnäggande läte. Medan genetiska studier ännu saknas väljer Tk att på dessa grunder följa världslistorna IOC och eBird/Clements och urskiljer **madagaskarbacksvala** *R. cowani* (Madagascar Martin).

Referenser:

- Kirwan, G.M., Boesman, P.F.D. och Turner, A. 2023. Madagascar Martin (*Riparia cowani*), version 1.0 i: *Birds of the World*. Keeney, B.K. och Sly, N.D. (red.). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA.

Afrikansk rörsångare försvinner som art

Afrikansk rörsångare *Acrocephalus baeticatus* (African Reed Warbler) är närstående till rörsångare *A. scirpaceus* och har omväxlande behandlats som del av denna eller som en egen art (med underarterna *baeticatus*, *avicenniae* och *ammon*). Studier av rörsångare på Iberiska halvön visade att dessa står närmare afrikansk rörsångare, varför de flyttades över till den senare. Nu väljer Tk istället att inkludera afrikansk rörsångare i rörsångaren. Detta överensstämmer med samtliga världslistor och *Handbook of Western Palearctic Birds*. Gruppen *baeticatus* skiljer sig mycket lite i morfologi, läte och habitatval gentemot

scirpaceus-gruppen. De genetiska skillnaderna är också relativt små, där grupperna skildes åt för endast 770 000 år sedan. Skillnad i exempelvis rundare vinge gentemot nordliga populationer är högst sannolikt en effekt av att den inte är långflyttare.

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus* betraktas framöver som en art. Foto: Markus Lagerqvist.

Referenser:

- Dowsett-Lemaire, F. och Dowsett, R.J. 1987. European and African Reed Warblers, *Acrocephalus scirpaceus* and *A. baeticatus*: vocal and other evidence for a single species. *Bull. Br. Ornithol. Club* 107: 74–85.
- Kennerley, P.R. och Pearson, D. 2010. *Reed & Bush Warblers*. Helm Identification Guides. Christopher Helm, London.
- Leisler, B. m.fl. 1997. Taxonomy and phylogeny of reed warblers (genus *Acrocephalus*) based on mtDNA sequences and morphology. *J. Ornithol.* 138: 469–496.
- Olsson, U., Rguibi-Idrissi, H., Copete, J.L., Arroya Matos, J.L., Provost, P., Amezian, M., Alström, P. och Jiguet, F. 2016. Mitochondrial phylogeny of the Eurasian/African reed warbler complex (*Acrocephalus*, Aves). Disagreement between morphological and molecular evidence and cryptic divergence: A case for resurrecting *Calamoherpe ambigua* Brehm 1857. *Mol. Phylogenet. Evol.* 102: 30–44.
- Shirihai, H. och Svensson, L. 2018. *Handbook of Western Palearctic Birds. Vol I*, sid. 452–456. Helm, London.

Fler papegojnäbbar och nytt släkte

I en sumpmark i italienska Lombardiet upptäcktes 1995 helt oväntat en frilevande population papegojnäbbar, små tättingar med knubbiga näbbar som normalt förekommer i östra Asien. Inledningsvis var det ett mysterium hur de kommit dit, men så avslöjades att en närbelägen fågelhandlare hade släppt ut omkring 150 papegojnäbbar i början av året efter att de inte gått att sälja. Först tre år senare fångades en fågel i nät och bestämdes i handen till gråstrupig papegojnäbb *Sinosuthora alphonsiana* (Ashy-throated Parrotbill). Dock upptäcktes senare flera individer som mer påminde om rosenpapegojnäbb *Sinosuthora webbiana* (Vinous-throated Parrotbill).

DNA-analyser visade på mycket små genetiska skillnader, även bland kinesiska individer av komplexet, vilket kan vara ett argument för att gråstrupig papegojnäbb egentligen bara är en klinal morf av rosenpapegojnäbben. Tk väljer dock att i nuläget följa världslistorna för en så perifer art och därmed behålla artuppdeleningen, varför båda arter tas upp som förekommande i VP. Släktestillhörigheten justeras samtidigt till ***Suthora***. I Cai m.fl. (2019) framgår att flera av släktena bland papegojnäbbarna är relativt unga. *Sinosuthora* inkluderas därför i ett bredare *Suthora*. Båda världslistorna IOC och eBird/Clements gör samma tolkning.

Referenser:

Boto, A., Galimberti, A. och Bonser, R. 2009. The parrotbills in Lombardia, Italy. *Birding World* 22: 471–474.
Cai, T., Cibois, A., Alström, P., Moyle, R.G., Kennedy, J.D., Shao, S., Zhang, R., Irestedt, M., Ericson, P.G.P., Gelang, M., Qu, Y., Lei, F. och Fjeldså, J. 2019. Near-complete phylogeny and taxonomic revision of the world's babblers (Aves: Passeriformes). *Mol. Phylogenet. Evol.* 130: 346–356.

Vithuvad majna delas upp

Vithuvad majna *Acridotheres burmannicus* (Vinous-breasted Myna) delas upp i två arter: **vinmajna** *A. leucocephalus* (Vinous-breasted Myna) och **burmamajna** *A. burmannicus* (Burmese Myna). Uppdelningen baseras på tydliga skillnader i dräkt och näbb, samt den helt allopatriska utbredningen, där vinmajna finns i Kambodja, Laos och Vietnam, medan burmamajna finns i Burma och allra sydvästligaste Yunnan (Kina). Vinmajna finns förvildad i Israel, med en population i Tel Aviv.

Referenser:

Kirwan, G.M., Craig, A.J.F., del Hoyo, J., Feare, C.J., Collar, N. och Christie, D.A. 2022. Vinous-breasted Myna (*Acridotheres leucocephalus*), version 1.0 i: *Birds of the World*. Keeney, B.K. (red.). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, New York.

Glasögonflugsnappare delas upp

Tk väljer att följa IOC och eBird/Clements och urskiljer **thaiflugsnappare** *Muscicapa williamsoni* (Brown-streaked Flycatcher) ur glasögonflugsnappare *Muscicapa dauurica* (Asian Brown Flycatcher). Jämfört med glasögonflugsnappare är adult thaiflugsnappare mer varmbeige på övergump och övre stjärtäckare. På bröst, buk och flanker är den ljus brunstreckad i varierande mängd. Spetsarna på mellersta och större vingtäckarna är beigefärgade, liksom tertialkanterna, och näbbspetsen mörkare. Utbredningen är från södra Burma till Malackahalvön för nominatunderarten, sedan finns det en isolerad underart, *umbrosa*, på nordöstra Borneo, som skulle kunna få egen artstatus i framtiden. Det finns ett Sverigefynd av glasögonflugsnappare från Svenska Högarna, Uppland, 27–30 september 1986.

Referenser:

Clement, P. och Bonan, A. 2020. Brown-streaked Flycatcher (*Muscicapa williamsoni*), version 1.0 i: *Birds of the World*. Billerman, S.M., Keeney, B.K., Rodewald, P.G. och Schulenberg, T.S. (red.). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, New York.
Rheindt, F.E. och Eaton, J.A. 2012. Notes on the life-history and taxonomy of *Muscicapa dauurica umbrosa*, an overlooked Bornean canopy bird. *Forktail* 28: 144–146.

Flera nya arter bland stenskvättorna

Stenskvättornas taxonomi är svår att nysta upp, inte minst för att komplexet består av många evolutionärt unga arter. I en ny genetisk studie har Alaei Kakhki m.fl. (2023) genomfört helgenomsekvensering av 50 stenskvättetaxa, tillhörande 44 arter, vilket gett en betydligt robustare bild av släktskapen inom gruppen.

Studien visar att sorgstenskvättans *Oenanthe lugens* två underarter, *lugens* och *persica*, inte är varandras närmaste släktingar. Nominatunderarten *lugens*, som förekommer från Egypten till Israel, Syrien, Jordanien och norra Irak, är systerart till basaltstenskvättan *O. warriai*, vilken förekommer sällsynt i basaltöknarna på gränsen mellan Jordanien och Syrien.

Underarten *persica* från Zagrosbergen i södra Iran är systerart till den nordafrikanska arten maghrebstenskvätta *O. halophila*. Utseendemässigt är de båda snarlika, *persica* skiljer sig från *lugens* på bredare svart ändband på stjärten, mindre vitt på vingarna och mer brunt, inte rent vitt, på hjässan. Tk väljer att urskilja **zagrosstenskvätta** *Oenanthe persica* (Iranian Mourning Wheatear) från sorgstenskvätta.

En annan svårhanterlig grupp inom stenskvättorna utgörs av svartvit stenskvätta *O. albonigra* och de tre underarterna av orientstenskvätta *O. picata*. Den nya studien visar att orientstenskvättan är parafyletisk, då svartvit stenskvätta är syster till underarten *picata* av orientstenskvätta. Då det är unga taxa som står varandra nära skulle ett alternativ kunna vara att slå samman dem till en art. Situationen är dock komplex, med stora dräktskillnader och till synes reproduktiva barriärer inom komplexet.

Afghanstenskvätta *Oenanthe picata* bryts ut ur orientstenskvätta (*O. picata* i vid bemärkelse). Foto: Markus Lagerqvist.

Svartvit stenskvätta är snarlik *picata* men skiljer sig bland annat genom att vara mer storhövdad, med längre näbb, vingar och stjärt, ha en mer glänsande svart dräkt, renare vita teckningar och en mer upprätt hållning. De båda förekommer också sympatrisk i Iran. De tre underarterna av orientstenskvätta är dräktmässigt väl åtskilda; *picata* är svart med vitt bröst, buk och undergump, *capistrata* skiljer sig genom sin smutsvita krona, medan *opistholeuca* är nästan helt svart, med vitt begränsat till undergumpen. Det som komplicerar situationen är att de tre hybridiserar i ett förhållandevist stort område där de möts i gränstrakterna mellan Pakistan, Afghanistan, Uzbekistan och Tadzjikistan. Det saknas gedigna fältstudier från hybridzonen, men enligt Panov (2005) är inte mer än 10–13 procent av individerna hybrider, vilket tyder på att det finns reproduktiva barriärer som håller de tre åtskilda.

Baserat på den kunskap som finns väljer Tk att ge artstatus till de tre underarterna av orientstenskvätta; **afghanstenskvätta** *O. picata* (Blyth's Wheatear), **karakoramstenskvätta** *O. opistholeuca* (Strickland's Wheatear) och **alajstenskvätta** *O. capistrata* (Gould's Wheatear). Afghanstenskvättan har den största utbredningen av de tre, från Kaspiska havet i väster till centrala Pakistan i öster, centrerat kring Afghanistan. Karakoramstenskvättan förekommer från norra Afghanistan till Kashmir, i bergskedjorna Pamir, Hindukush och Karakoram. Alajstenskvättan förekommer norr om de två och är uppkallad efter Alajbergen på gränsen mellan Tadzjikistan och Kirgizistan. Ingen av de stora världslistorna har ännu delat upp orientstenskvätta och varken IOC eller eBird/Clements erkänner ens de tre underarterna, utan betraktar dem endast som olika färgmorfer. Dock har Shirihai och Svensson gjort samma artuppdelning som Tk i *Handbook of Western Palearctic Birds* (2018).

Jemenstenskätta *Oenanthe bottae* får artstatus. Foto: Markus Lagerqvist.

Även svartpannad stenskvätta *O. bottae* delas upp i **jemenstenskvätta** *O. bottae* (Buff-breasted Wheatear), som förekommer i Jemen och sydvästra Saudiarabien, och **högländsstenskvätta** *O. frenata* (Rusty-breasted Wheatear) i Etiopien och Eritrea. Jemenstenskvätta skiljer sig utseendemässigt från högländsstenskvätta bland annat genom färgen på bröst, buk och rygg, större men mindre väldefinierad vit strupe och mindre näbb. Det är också värt att notera att dräktskillnaderna mellan *frenata* och den sedan länge erkända sahelstenskvättan *O. heuglini* är mindre än mellan den *frenata* och *bottae*. Tyvärr var inte *frenata* inkluderad i den nya stenskvättetstudien, men en tidigare genetisk studie av Alaei Kakhki m.fl. från 2016 placerade *frenata* i en klad tillsammans med isabellastenskvätta *O. isabellina* och sahelstenskvätta, medan *bottae* var närmast släkt med svartbröstad stenskvätta *O. pileata*. Dessa fylogenetiska resultat kan emellertid endast betraktas som i bästa fall preliminära, pga. begränsningar i studiens upplägg, då sekvenser från olika (icke-överlappande) genetiska markörer använts för *O. bottae* och *O. frenata*. Både IOC och eBird/Clements har dock tidigare gjort denna uppdelning huvudsakligen på morfologisk basis och Tk väljer att följa detta i samband med nuvarande revision av stenskvättetaxonomin.

Referenser:

- Alaei Kakhki, N., Aliabadian, M. och M. Schweizer, M. 2016. Out of Africa: biogeographic history of the open-habitat chats (Aves, Muscicapidae: Saxicolinae) across arid areas of the old world. *Zool. Scr.* 45: 237–251.
- Alaei Kakhki, N., Schweizer, M., Lutgen, D., Bowie, R.C.K., Shirihai, H., Suh, A., Schielzeth, H. och Burri, R. 2023. A phylogenomic assessment of convergent evolution in open-habitat chats. *Zool. Scr.* 45: 237–251.
- Aliabadian, M., Kaboli, M., Förschler, M.I., Nijman, V., Chamani, A., Tillier, A., Prodon, R., Pasquet, E., Ericson, P.G.P. och Zuccon, D. 2012. Convergent evolution of morphological and ecological traits in the open-habitat chat complex (Aves, Muscicapidae: Saxicolinae). *Mol. Phylogenet. Evol.* 65: 35–45.
- Förschler, M.I., Khoury, F., Bairlein, F. och Alibadian, M. 2010. Phylogeny of the mourning wheatear *Oenanthe lugens* complex. *Mol. Phylogenet. Evol.* 56: 758–767.
- Panov, E.N. 2005. *Wheatears of Palearctic: Ecology, Behaviour and Evolution of the Genus Oenanthe*. Pensoft Publishers, Sofia.
- Shirihai, H., Kirwan, G.M. och Helbig, A.J. 2011. A new taxon in the Mourning Wheatear *Oenanthe lugens* complex. *Bull. Br. Ornithol. Club* 131: 270–291.
- Shirihai, H. och Svensson, L. 2018. *Handbook of Western Palearctic Birds. Vol. I*, sid. 300–345. Helm, London.
- Schweizer, M. och Shirihai, H. 2013. Phylogeny of the *Oenanthe lugens* complex (Aves, Muscicapidae: Saxicolinae): paraphyly of a morphologically cohesive group within a recent radiation of open-habitat chats. *Mol. Phylogenet. Evol.* 69: 450–461.
- Zhao, M., Burleigh, J.G., Olsson, U., Alström, P. och Kimball, R.T. 2023. A near-complete and time-calibrated phylogeny of the Old World flycatchers, robins and chats (Aves, Muscicapidae). *Mol. Phylogenet. Evol.* 178: e107646.

Hedpiplärka blir två arter

Hedpiplärkan *Anthus rubescens* består idag av tre underarter; *japonicus* i östra Sibirien, och *rubescens* och *alticola* i Nordamerika. I en ny studie genomförde Doniol-Valcroze m.fl. (2023) analyser av mitokondrie-DNA och läten (69 inspelningar av 338 flyktläten) och jämförde resultaten med andra artpar inom piplärkesläktet *Anthus*. Resultaten visar att både skillnader i mitokondrie-DNA och flyktläten mellan *japonicus* å ena sidan och de amerikanska underarterna *rubescens* och *alticola* å andra sidan är i paritet med skillnaden mellan andra arter i släktet.

De båda uppvisar även tydliga skillnader i dräktkaraktärer, framför allt i vinterdräkt. Bland annat är *rubescens* beige på undersidan med smala svarta streck, medan *japonicus* har en renare vit undersida med bredare svarta streck.

Hedpiplärkan (*Anthus rubescens* i vid bemärkelse) delas upp i två arter – på bilden en amerikansk piplärka *Anthus rubescens* i Halland, 2008. Foto: Markus Lagerqvist.

Tk väljer att följa författarnas rekommendation och delar upp hedpiplärka i två arter; **stenpiplärka** *Anthus japonicus* (Japanese Pipit, monotypisk) och **amerikansk piplärka** *Anthus rubescens* (American Pipit, med underarterna *rubescens* och *alticola*). Stenpiplärkan häckar på stenig alpin och subalpin tundra i östra Sibirien. Amerikansk piplärka häckar på tundran i norra Nordamerika och söderut på lågalpin fjällhed i Klippiga bergen och Sierra Nevada. Det finns idag tre Sverigefynd av stenpiplärka (Träslövsläge, Halland, december 1996–januari 1997; Vikens hamn, Skåne, december 2010; Lerhamn, Skåne, oktober 2016) och tre fynd av amerikansk piplärka (Hölick, Hälsingland, december 2005; Årnsudden, Halland, november 2008–januari 2009; Vallda Sandö, Halland 2021), därtill ett fynd av en obestämd sten-/amerikansk piplärka (Utlängan, Blekinge, april 2018).

Studien pekar på att även vattenpiplärkan *Anthus spinoletta* (Water Pipit) bör delas upp, då det finns tydliga skillnader i dräktkaraktärer, läten och genetik mellan dess tre allopatriska underarter. Arten verkar också vara parafyletisk, då underarten *spinoletta* i deras analys hamnar närmare skärpiplärka än de två andra underarterna av vattenpiplärka. En sådan uppdelning skulle resultera i tre arter motsvarande underarterna *spinoletta* ("vattenpiplärka"), *coutellii* ("kaukasisk piplärka") och *blakistoni* ("altajpiplärka"). Resultaten är i linje med en tidigare studie av Garner m.fl. (2015), men eftersom underlaget för både de genetiska analyserna och lätesanalyserna från vattenpiplärka var litet, rekommenderar författarna att mer omfattande studier görs av arten. Tk väljer att tills vidare bordlägga en uppdelning då ytterligare studier pågår.

Referenser:

- Doniol-Valcroze, P., Coifard, P., Alström, P., Robb, M., Dufour, P. och Crochet, P.-A. 2023. Molecular and acoustic evidence support the species status of *Anthus rubescens rubescens* and *Anthus [rubescens] japonicus* (Passeriformes: Motacillidae). *Zootaxa* 5343: 173–192.
- Garner, M., Perlman, Y., Kiat, Y. och Collinson, J.M. 2015. Water Pipits: three species rather than one? *Br. Birds* 108: 42–48.

Bofinken blir fem arter

Bofinken består av tolv underarter med stora skillnader i utseende och en utbredning som sträcker sig över större delen av Europa och norra Afrika, inklusive flera isolerade öpopulationer. Det har dock länge talats om att bofinken borde delas upp i flera arter. I en genetisk studie av Recuerda m.fl. (2021) rekonstrueras komplexets evolutionära historia. Resultaten visar att bofinken från fastlandet först spred sig till Azorerna för cirka 830 000 år sedan. Från Azorerna tog den sig till Madeira och därifrån vidare för att till slut kolonisera Kanarieöarna för cirka 700 000 år sedan. Underarterna på de olika Kanarieöarna separerades från varandra under de senaste 500 000 åren. Komplexet består idag av fem genetiskt distinkta och evolutionärt självständiga grenar som också tydligt skiljer sig åt utseendemässigt på en rad karaktärer.

Tk väljer att följa författarnas rekommendation att dela upp bofinken i fem separata arter, vilket även IOC och eBird/Clements gjort:

- bofink *Fringilla coelebs*, med tre underarter; *coelebs* i Europa österut till Centralasien och Iran, *solomkoi* på Krimhalvön och *schiebeli* på Kreta och möjligen i allra sydvästligaste Turkiet;
- **afrikansk bofink** *F. spodiogenys*, med tre underarter; *africana* i nordvästra Afrika, *harterti* i nordöstra Libyen och *spodiogenys* i nordvästra Libyen och Tunisien;
- **azorbofink** *F. moreletti*, monotypisk;
- **maderabofink** *F. maderensis*, monotypisk, och
- **kanariebofink** *F. canariensis*, med fyra underarter; *canariensis* på Teneriffa och La Gomera, *palmae* på La Palma, *ombriosa* på El Hierro och *bakeri* på Gran Canaria.

De fyra underarterna på Kanarieöarna utgör evolutionärt separerade enheter, men betraktas som underarter då de både genetiskt och utseendemässigt står förhållandevis nära varandra.

Referenser:

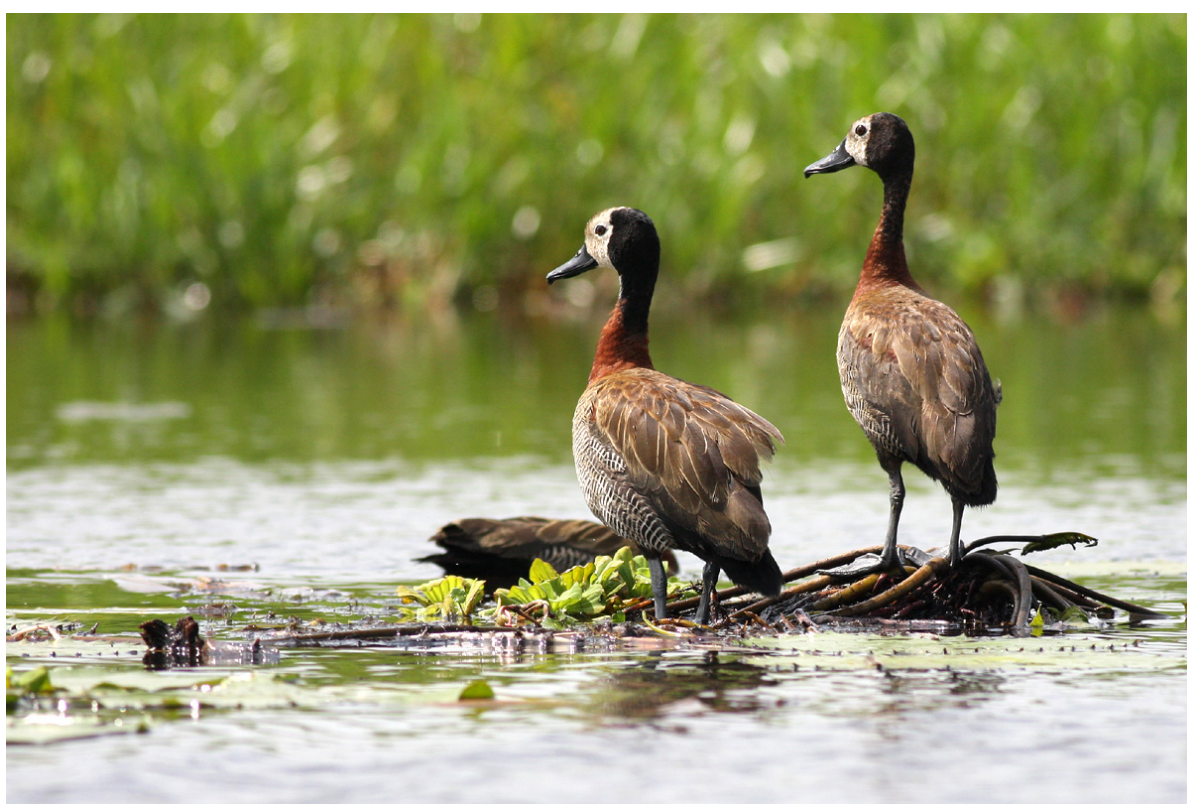
- Illera, J.C., Spurgin, L.G., Rodriguez-Exposito, E., Nogales, M. och Rando, J.C. 2016. What are we learning about speciation and extinction from the Canary Islands? *Ardeola* 63: 15–33.
- Marshall, H.D. och Baker, A.J. 1999. Colonization history of Atlantic Island common chaffinches (*Fringilla coelebs*) revealed by mitochondrial DNA. *Mol. Phylogenet. Evol.* 11: 201–212.
- Perktas, U., Townsend Peterson, A. och Dyer, D. 2017. Integrating morphology, phylogeography, and ecological niche modeling to explore population differentiation in North African Common Chaffinches. *J. Ornithol.* 158: 1–13.
- Recuerda, M., Illera, J.C., Blanco, G., Zardoya, R. och Milá, B. 2021. Sequential colonization of oceanic archipelagos led to a species-level radiation in the common chaffinch complex (Aves: *Fringilla coelebs*). *Mol. Phylogenet. Evol.* 164: e107291.
- Rodrigues, P., Jorge Lopez, R., Reis, S., Resendes, R., Albino Ramos, J. och Tristão da Cunha, R. 2014. Genetic diversity and morphological variation of the common chaffinch *Fringilla coelebs* in the Azores. *J. Avian Biol.* 45: 167–178.

Suárez, N.M., Betancor, E., Klassert, T.E., Almeida, T., Hernández, M. och Pestano, J.J. 2009.

Phylogeography and genetic structure of the Canarian common chaffinch (*Fringilla coelebs*) inferred with mtDNA and microsatellite loci. *Mol. Phylogenet. Evol.* 53: 556–564.

Nya arter i Västpalearktis

Till senaste versionen av Västpalearktislistan (VP9) adderas flera arter efter nya fynd och omvärdering av gamla: vithuvad visseland (Irak, Libyen, Kap Verde), horusseglare (Holland), munktrana (Ryssland), orientdvärguv (Iran), sydlig karminbiätare (Turkiet), indisk paradimonark (Förenade Arabemiraten, Iran), mongolisk korttålräcka (Israel), orientbacksva (Israel, Iran, Oman), vitstrupig svala (Saudiarabien), sahelglansstare (Algeriet), sahelvävare (Algeriet), bysparv (Algeriet) och sorgskogssångare (Azorerna). Följande arter läggs även till efter att frilevande populationer av införda fåglar nu anses vara etablerade: zebarduva (Qatar), rödfläckig parakit (Spanien), rödmaskparakit (Spanien), svarthalsad stare (Israel) och orangekindad astrild (Spanien).

Vithuvad visseland *Dendrocygna viduata* tillkommer till VP-listan. Foto: Markus Lagerqvist.

Ny ordningsföljd inom några familjer

Tk följer i grunden IOC vad gäller ordningsföljd av arter i listan. IOC har gjort flera förändringar av sekvensen inom familjer i sina senaste uppdateringar, baserat på dels senaste rönen och dels WGAC:s genomgång av familjer, och Tk väljer därför att följa dem. Det rör familjerna tjockfotar, pipare, snäppor, vadarsvalor, labbar, alkor, måsfåglar, albatrosser, storkar, fregattfåglar, sulor, hägrar, hökar, ugglor, törnskator och flugsnappare.

Justeringar av eponymer och andra nya svenska fågelnamn

Tk driver ett projekt att minimera antalet eponymer, alltså fågelnamn som hedrar personer. Det pågår framför allt i Nordamerika en intensiv debatt i ämnet, där American Ornithological Society nyligen beslutat att alla deras eponymer ska fasas ut. Tk bevakar

frågan och konstaterar att andra namn är att föredra före eponymer som inte säger något om fågeln i sig, oavsett vem de hedrar. Samtidigt bör hänsyn tas till stabilitet. Tk har valt att stegvis justera de få eponymer vi har bland fågelnamn i Västpalearktis. Tills vidare förhåller vi oss dock restriktiva till att byta namn på i Sverige anträffade arter.

Följande arter med eponymer får nya namn: **grönglansgök** (tidigare klaasglansgök), **herdestrandpipare** (kittlitzstrandpipare), **persisk småtärna** (Saunders småtärna), **cayennetärna** (Cabots tärna), **koreastormsvala** (Swinhoes stormsvala), **iotostormsvala** (matsudairastormsvala), **kariblira** (audubonlira), **blåkindad stork** (abdimstork), **kastanjerördrom** (Schrencks dvägrördrom), **ödleörn** (Wahlbergs örn), **nigersvala** (preussvala), **nässelsmygsångare** (graysmygsångare), **vitryggig stenskvätta** (finschstenskvätta) och **kärrsparv** (lincolnsparv).

Ytterligare några svenska namn justeras. Sångbusklärkan, i Västpalearktis förekommande på Arabiska halvön, döps om till **drillärka**. Orsaken är att den inte påträffas i busklandskap, namnet är förvillande likt sånglärka och sången är heller inte särskilt anmärkningsvärd i förhållande till andra lärkor. Vidare stryks "dvärg" ur nyligen urskilda arterna medelhavsdvärglärka, sidenvägsdvärglärka och turkestandvärglärka samt även ur sanddvärglärka. Fyra andra arter får också kortare, hopskrivna namn; kamtjatkanordsångare blir **kamtjatkasångare**, abessinsk glasögonfågel blir **abessinglasögonfågel**, abessinsk solfågel blir **abessinsolfågel** och etiopisk svala blir **etiopiensvala**.

Trebandad pipare justeras till **trebandad strandpipare** för att rimma med sina närmaste släktingar och att den är relativt strandlevande. Tre amerikanska tättingar får också nya namn. Gulbrynad grässparv byter namn till enbart **grässparv**, med argumenten att någon annan grässparv inte finns, att ögonbrynsstrecket endast är gult i vissa bestånd och slutligen att namnet är till förväxling likt arten gulbrynad sparv. Prärieskogssångaren byter namn till **snårskogssångare** eftersom den helt enkelt inte hittas i präriemiljöer, vare sig geografiskt eller ekologiskt. Messångare byter namn till **messkogssångare** för att harmonisera med övriga arter i familjen skogssångare.

Namn på alla Sveriges underarter

Tk har fortsatt arbetet med att sätta officiella svenska namn på de underarter som påträffats i landet. Inledningsvis var grundregeln att inget underartsnamn gavs när en ensam underart är vanligt förekommande häckfågel i Sverige, medan en eller flera andra underarter förekommer som sällsynta gäster. Exempelvis hade inget specifikt namn givits till underarten *canus* av fiskmås, medan underarten *heinei* – som är en sällsynt gäst – fått namnet rysk fiskmås. Nu utvidgar Tk till att namnge samtliga i Sverige bestämda underarter. Syftet är att bland annat att man direkt ska kunna se om man avser arten eller underarten, utan att behöva använda de vetenskapliga namnen.

Namnen har satts utifrån artens totala utbredning, i förhållande till andra underarter, även utanför Sverige. Till exempel får gulspurvans nominatform *citrinella* namnet västlig gulspurv, för att kontrastera mot den östliga asiatiska underarten. De nya namnen finns i den Sverigelista med underarter som publicerats på Tk:s hemsida. Processen är dynamisk och alla är välkomna med synpunkter, kontakta Tk på tk@birdlife.se.

Tack!

Tk tackar Urban Olsson, Per G.P. Ericson och Mats Björklund för synpunkter på manuset.

WGAC

WGAC står för Working Group on Avian Checklists, och bildades 2021 av den internationella ornitologiska unionen (IOU) för att verka för en gemensam global fågellista, som förutom en artlista även ska innehålla information om auktor, år, publikation och typlokal. Det finns en taxonomisk grupp och en bibliografisk grupp. Man går igenom fågelfamiljerna en och en, och har ett verktyg där man röstar om nya förslag. Enligt deras hemsida hade man avverkat ca 55% av alla arter i juni 2022 och ett första komplett utkast förväntas presenteras i början av 2025. Man behandlar inte underarter i detalj i nuläget, men planerar att göra det senare. I WGAC finns representanter från IOC (International Ornithological Community), eBird/Clements, Howard & Moore, den nordamerikanska (NACC) respektive sydamerikanska (SACC) checklistkommittén, Birdlife International och ICZN. Databaser som involveras är Avibase och Birds of the World. I IOC:s lista noteras WGAC-beslut, se t.ex. version 14.1 från december 2023.

Tk följer noga arbetet och hur det påverkar taxonomin för VP-listan och Sverigelistan. Hittills har WGAC gått igenom drygt hälften av världens fågelfamiljer och gjort en stor mängd omflyttningar. Svenska Tk följer den ordning inom familjerna som WGAC fastslagit, utom i några få fall där det finns ännu nyare forskning som WGAC inte hunnit implementera.

WGAC:s hemsida:

<https://www.internationalornithology.org/working-group-avian-checklists>